

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBŐ CZIKKEK DIJÁZATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Hatször hasábozott garmond sor vagy annak tere 3 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Hítesben: Oppelk Alajos (Völzele 22.) Hasenstein et Vo gler (Wallfischgasse 10.) Eud. Mosse Publicistische Bureau Budapest: Hasenstein et Vogler hirdetés köv. rodáj Braun Ede hirdetményi ügynöksége, József ut. 1. emelet

Nyitléri czikkok:

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1876. hatodik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 frt.
Negyedévre	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólított könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Kelet” kiadója.

Kolozsvár, 1876. jan. 3.

Köutaink.

(B—n.) Köutaink jövendő sorsa felett is rövid időn határoznia kell a törvényhozásnak.

Alig hiszszük, hogy lenne kérdés, mely közlekedési érdekelné kereskedőinket, iparosainkat és gazdáinkat, mint köutaink sorsa, mert érezzük mindnyájan, hogy mind addig, míg nem lesznek a már megkésztült és ezután késztetendő vasutakhoz alkalmazott elegendő köutaink, mindaddig, míg azoknak jó karban tartásáról nem lesz kellő gondoskodva, vidéki kereskedésünk, iparunk és gazdaságunk nem emelkedhetik fel oda, hogy a versenyt szomszédainkkal kiálljuk, miután ez idő szerint az év egy részében csak is azok élvezhetik a vasutai előnyeit, kik történetesen valamely vasuti állomás közelében folytatnak kereskedést, ipart vagy gazdaságot. Ha ellenben lesznek elegendő jól gondozott köutaink kereskedelmünk iparunk és gazdaságunk több ágai oly kedvező lendületet fognak venni, melynek következtében nem félhetünk többé a szabad versenytől, s nem leszünk kénytelenek védámokhoz folyamodni.

Mindenekelőtt ohajtandó, hogy miniszterink és törvényhozóink óvakodjanak, hogy a köuták kiépítésénél azo hibát ne kövessék el, melyet a vasutak concessionalása alkalmával követünk el, a midőn egyes vasutak concessionalattak derűre-horura, a nélkül, hogy előre egy rendszeresen megállapított vasuthálózatot

készítettünk, volna, minek aztán az lett a következtése, hogy még csak ezután kell gondoskodni arról és pedig sok költséggel, hogy eldarabol vasutaink oly összekötő pontokat nyerjenek, melyeknek következtében legalább részben megfeleljenek a kereskedelem, ipar és gazdaság érdekeinek.

Mindenekelőtt tehát egy célszerű köuthálózatot kell megállapítani, abban meg kell határozni, mely vonalok országos, melyek vidéki s melyek csak helyi érdekűek, mert ma már a meglevő vasutak alapján e részben is tisztában lehetünk.

Mi országos érdekű utaknak csak azokat tartjuk, melyek a külkereskedést közvetítik, vagy hazánk belkereskedését az által élénkítik, hogy annak nagyobb területeit hozzák kapcsolatba a vasuti vagy vízi közlekedésekkel, vagy a melyek hadászati szempontból hazánk oltalmára szükségesek.

Vidéki utaknak volnának tekintendők azok, a melyek egyes kisebb vidékek közt tartják fén az összeköttetést.

Végre vicinalis utaknak volnának tekintendők a helyi érdekű utak.

Ha egyszer a köuthálózat meg lenne állítva, azután lehetne csak meghatározni, mely utakat készít el és tart fén az ország, melyeket az egyes törvényhatóságok s melyeket az egyes helységek.

Ha mindezek a törvényhozás által meglesznek alapítva, minden vidék ismerni fogja kötelezettségét s a kormány is tudni fogja kitől kövételjen s így közmunka és pénzerőnket célszerűen használva fel, bizonyára gyorsabban jutunk a célhoz, mint most az ide oda való kápkodás korszakában.

Különösen a már kész és ezután megkésztetendő országos vonalok fenntartásáról kell aként gondoskodni, hogy az kevesebbe kerüljön, mint ma, a midőn azok fenntartása oly nagy összegeket emészt fel. Talán egy mérsékelt útmással lehetne legigazságosabban segíteni a dolgon, mert ez esetben azok hordoznák a terhet, kik a hasznót élvezik.

Különös gondjoknak kellene lenni törvényhozóinknak arra is, hogy a közmunkák aként szabályoztassanak, hogy az e körül naponta előforduló visszaélések lehetőleg kevesedjenek s különösen, hogy a munkaerő el ne vesztegetődjön.

Ismételjük, hogy mi a köutakat olyanoknak tekintjük, melyek kereskedelmünk, iparunk és gazdaságunk egészséges vérkeringését biztosítják s ezért nagy fontosságot tulajdonítunk annak, hogy e kérdés célszerűen oldassék meg.

na Dea“n, mely isteni tiszteleten egy férfi se mutathatta magát, a myrtus nem szerepelt, jóllehet egyébként mindenféle virággal gazdagon fel volt ékesítve; minthogy ez ünnep az istennő tiszteletére rendeztetett s mintegy dicőítő volt, a myrtus azért száműzetett, mert igen nagy mértékben emlékeztetett az érzéki gyönyörökre; sokan állították, hogy a Vénus és Amornak szentelt myrtus bir e tulajdonsággal, mivel a csemete szerelemre ingerlő erővel rendelkezik s ez erőt a szerelem istennőjének oltalmában biztosítva hitték.

Ezért kosszorúzták meg Rómában a Hottárak april. 2-dikán, mikor az erylcinai tavaszi vigiliák ünnepeitették, az istennők szobrait myrtussal és rózsákkal, mi közben egyszersmind a művészetnek is lódoztak.

Az előkelő római nők april havában myrtusfák alatt fürödtek s magokat ennek ágaival felékesítve, Vénusnak áldozatot mutattak be, kérvén őt, hogy fiatalságokat és szépségeket tartsa meg.

Az olasz nők még ma is myrtus-szeszt töltenek fürdőjökbe, meg levén győződve, hogy ez szépséget és fiatal élénkséget kölcsönöz, sőt mint állítják, a férfiak se vetik meg az ily fürdők használatát.

A myrtusnak sokféle gyógyászati hatást tulajdonítottak.

Igy a borba kisajtolta hogyóját gyögyerejének tartották s a rokkant remélte, miszorint ettől felépül s beteg tagjai erőt nyernek.

A fiatal, illatos bimbókat s a még tökéletesen nem érett gyümölcsöt különös készíttéssel gyomor-erősítő fűszer gyanánt ették.

Törvényjavaslat

a birtok-szabályozás, tagosítás és mezei utak szabályozása körül követendő eljárás iránt, az erdélyi részek összes és a körösbányai törvényeségi kerület területére nézve.

III. Szakasz.

A birtok-szabályozási hatóságokról s jogosultságokról általában. (Folytatás.)

A kereskedelmi, ipar és földmívelésügyi miniszter minden kinevezésre nézve, meghallgatja a birtok-szabályozási főtörvényszék elnökét, illetőleg a főispánokat, kir. első-folyamodásu törvényszékek elnökeit, ezen kívül érintkezésbe tevé magát a belügyi, igazságügyi, pénzügyi és honvédelmi miniszterekkel, hogy esetleg a rendelkezési alatti alkalmas tisztviselők — olyanok pedig ne alkalmaztassanak, kik e fontos állomásokra nem minden tekintetben alkalmasok.

Ő felsége nevezi ki továbbá, a kereskedelmi, ipar- és földmívelésügyi miniszter előterjesztésére, a birtok-szabályozási hivatalok elnökeit; a birtokszabályozási főtörvényszék és a tíz birtok-szabályozási hivatal bíráit és gazdasági ülnökeit, valamint a birtok-szabályozási főtörvényszék főmérnökeit és főszakbiztosait.

A kereskedelmi, ipar- és földmívelésügyi miniszter nevezi ki a szakbiztosokat, a mű-mérnököket, a földbecslőket, a könyvvivőket és segédeiket, a levéltárnokokat, kik egyszersmind iroda-vezetők is.

A többi személyzetet a birtok-szabályozási főtörvényszék elnöke nevezi ki, tekintetbe vételével a rendelkezés alatt álló irodai tisztviselőknek, valamint a törvény értelmében, a 12 évet szolgálattiszteletnek.

A birtok-szabályozási főtörvényszék elnöke rendes fizetést huz és nyugdíj-képes.

A tíz birtok-szabályozási hivatali elnökei, mint ilyenek, külön fizetést nem huznak.

Rendes fizetést huz és nyugdíj-képes továbbá valamennyi hivatalnok, kivéve a kir. műmérnököket és a földbecslőket; ez utóbbiak hivatalos működésükért a főtörvényszék által kibocsátott díj-szabályzat szerint jutalmaztatnak, bizonyos határidőn, a szakbiztosok liquidatiója nyomán; a felektől közvetlen semmi honorariumot nem vehetnek, kivéve a mérnökök a térképek másolatait, de ezekért is csak megszabott díjakat. A fő-szakbiztosok, főmérnökök és szakbiztosok utazási és napi díjak fejében évi átalányt nyernek, a birtok-

szabályozási alaplól, utólagos havi részletekben, de előlegeket is kaphatnak. A bírák és gazdasági ülnökök az utazási és napi díjak fejében szintén átalányt kapnak hivatalos kiszállásaikért.

A birtok-szabályozási eljárás folyamán kitűzött tárgyalások, bizottsági kiszállások sat. soha nem tehetők attól függővé, ha a felek szolgáltatattak-e be költség-előleget, vagy sem.

25. §. Azon eljárásra nézve, melyet a királyi műmérnököknek, földbecslőknek, a kir. főszakbiztosoknak és főmérnököknek, valamint a bármilyen ügyben kiküldendő bíráknak, vagy gazdasági ülnököknek minden a tagosítással, avagy birtok-szabályozással összefüggésben álló ügyekben követhető kell, a birtok-szabályozási főtörvényszék beható, minden részletre kiterjeszkedő s e törvényen alapuló kivíteli utasításokat kell készítenie az eljárás minden ágára vonatkozólag, a végre, hogy a tagosítások és birtokszabályozások, részint speciális ujmutatások, részint általános határozmányok segélyével, gyorsan lebonyolítottassanak. Az eljárás körében fölmerülő hiányok azonnal kipótlandók s azok a netaláni elönyök, melyek az eljárás folyamán tűnnek, avagy merülnek föl, általánosítandók.

A birtok-szabályozási főtörvényszék elnökének névszerint kötelessége odahatni, hogy minden késlekedés elháríttassék s e tekintetben fel van jogosítva arra, hogy személyesen kezdeményezőleg is lépjen föl s az e téren felmerülő visszaélések megszüntetésére célzó alkalmas rendeleteket bocsásson ki.

A törvényen alapuló ez általános kivíteli utasításokat a bírákból, gazdasági ülnökökből, fő-szakbiztosokból, és főmérnökökből álló közös tanács-ülésben — melyben a jegyzőkönyvet az elnöki titkár vezeti — kell tanácskozás alá venni, e tanács-ülésből kibocsátani s a birtok-szabályozási főtörvényszék elnökének aláírásával ellátni. Ez utasítások mind a kereskedelmi, ipar és gazdaságügyi miniszterhez, mind a legfelső törvényeségihez fölterjesztendők, indokolásaikkal egyetemben.

(Folyt. követe.)

A magyar bank felállítása.

Kedvezőbb hírrel a mai körülmények közt — írja a N. H. — aligha szolgálhatnánk olvasóinknak, mint azzal, hogy a magyar nemzeti bank létrejövételét ma már biztosítottnak tekinthetjük. Két oldalról vesz a nevezett lap erre vonatkozó, állítólag hiteles tudósítást. Az egyiket Bécsből, a mely szerint az

Uj-Holland borságában van a myrtusoknak, melyek a föld legszebb növényei közé tartoznak.

A jó reménység fokon is állítólag körül véve myrtus fákkal és csipke bokrokkal; melyek gazdagon virágozva, a levegőt mérföldek-re illatozsa teszik. A canariai szigetek is el vannak látva e myrtusfákkal, hol 300 láb magasságra nőnek.

A myrtus jellemére, levelére s szokására nézve igen különböző.

A széleslevelű: „Myrtus communis Roman” a legközönségesebb.

Balzac a költészet ócsárlóihoz így szól: „Cultiváljuk az olajat és a bort, de azért ne irtsuk ki a rózsát és a myrtust.”

A myrtus Angolországban csak 260 év óta otthonos; Evelyn szerint az üvegházak keletkezése előtt már ápolták ottan, hol hamar keresetté is lett.

Ha ez egyszerűen ékes csemetének ama benső kényszerű erejét tekintjük, mely erőteljesen uralkodva, az évezredekben áthúzódik, akkor individualitásukban e természeti talány-nak bámulatos megfejtését találjuk; mert a myrtus a legnagyobb joggal jellemezte magát a szerelem, e mindent uráló, s mindent kizáró érzetnek jelképéül.

Mint a szerelem, épen úgy a myrtus is. az egyszer hatalmasra ejtett területet egészen egyedül akarja uralni; hosszu gyökerei minden más növényt kiirtanak; a körülötte fekvő helyről. A myrtuserdőkben se rózsát, se más

osztrák nemzeti banknak egy bizalmas embere a múlt héten Budapesten járt, az irányadó körökben tájékozást szerezni magának. Kikkel beszélt ott, kikkel nem, azt nem tudni, de annyi tény, miszerint azon meggyőződést hozta magával Bécsbe, hogy a magyar bank felállítása fait accomplinak tekiuthető, mert a magyar kormány el van rá határozva, és azon helyzetben is van, hogy azt a bécsi kormány és bank nélkül, sőt ezek ellenére is felállíthassa. — Budapesti tudósítója, a mi a magyar bank felállításának biztos voltát illeti, teljesen megerősíti-e bécsi híreket, sőt hozzátesszi, hogy a pénzügyminiszter egy megbízottja már helyiséget is keres a magyar bank számára, s hogy annak kormányzójává Móricz Pál képviselő ur fog kinevezettni. Szóban van még — de még nincs elhatározva — hogy a „magyar nemzeti bank felállításáról” szóló törvényjavaslatban, mely az országgyűlés új ülésszaka alatt fog előterjesztetni, kimondassék, hogy a magyar nemzeti bank hivatalnokai s igazgatótanácsosai úgy, mint a magyar földhitelintézet személyzete, az incompatibilitási törvény hatálya alól kivéssenek.

A törvényhatóságok területi szabályozásáról írja a N. H. hogy e tárg-

ban a főispánoknak s több más bizalmi férfiaknak meghallgatásával már el is készült a szabályozási terv, s törvényjavaslat alakjába öntve már január hó folytán a képviselőház elé fog terjesztetni. A mi a szabályozási tervezet részleteit illeti, úgy hallja, hogy a szorosabb értelemben vett Magyarországon nem lesznek gyakoribb területi változtatások, — a Jász-Kunság és egy pár felvidéki megye kivételével, melyek jelenlegi alakja egészen meg fog változni — a javaslat csak némely területi aránytalanságok, illetőleg nagyobb ki- és beszűkölések kiegyenlítését vette célba. Nagyobb mérvű átalakulásnak néz ellenben eleje az erdélyi hazarész.

A javaslat erre vonatkozó része nem tekinthető ugyan ma véglegesen megállapított-nak, de annyi igen valószínű, hogy az összes erdélyi megyék, vidékek és székek — a magyarországi részekből hozzájuk csatolandó Zárándmegyei részzel s Kővárvidékkel egyetemben — 13, esetleg 14 megyévé tervezetnek átalakíttatni. A szász székek Szebenmegyévé fognak egyesíttetni, Brassó- és Besztercevidék kivételével, mely utóbbi Naszódvidékkel együttesen fog egy törvényhatóságot képezni. Kővárvidék hozzácsatolatik Belső-Szolnokhoz, mely utóbbival egyesül a felosztalendő Dobokamegyének nagy része is, míg egy másik része Kolozshoz, az egeregyi járás pedig a magyarországi „Partium” egyik megyéjéhez fog csat-

nóvényt nem lehet találni; következésképpen a szerelem, Amor zsarnokságának található képmására nem akadhatott, s ezen talán eléggé nem méltányolt körülményből tisztán kiválglik, hogy a régiak a virágok ékét nemcsak díszre használták, hanem legtöbb esetben egy mélyben jelentőséget, kapcsolatot vele egybe.

Hogy a görög mátkapárak megkoszorúztatására a myrtus választották, már előbb említettük; de ha kérdezzük, mióta van szokásban, hogy a német menyasszonynak lakadalmi koszorúját myrtuságakkal fonják, erre a 17-ik század előtti adatokkal nem felelhetünk, sőt e századból is hiányoznak az erre vonatkozó adatok.

Martini Lukácsnak 1581-ben megjelent ily című könyvecskéje: „Der christlichen Jungfraun Ehrenkränzelein, darinnen alle ire tugenden durch die gemeine Kränztblümlein abgebildet und erklet werden” — nem tud s nem említi semmit a myrtusról. Épen oly keveset tud Comarius János: Braute, Brautgam, und Eheleute, Braut und Ehe Crentzelein. Magdeburg 1583” című műve a myrtusról, hanem azon időben a menyasszonyi koszorúkra használt virágokról következőleg nyilatkozik: „A mindennapi tapasztalatból tudjuk, hogy nem mindenféle virágot használnak koszorúra, hanem kék, sárga, vörös, fehér, barna, testszínű violát, nefelejtsét, rózsát.” (Vége köv.)

